

διευρύνθηκαν οι τομείς αρμοδιότητάς της, ενώ το Συμβούλιο λάμβανε αποφάσεις κατά κανόνα με πλειοψηφία και το ΕΚ απέκτησε περισσότερες νομοθετικές εξουσίες.

Μέχρι το 1979, το ΕΚ και τα εθνικά κοινοβούλια είχαν οργανικούς δεσμούς, καθώς οι βουλευτές του ΕΚ διορίζονταν μεταξύ των βουλευτών των εθνικών κοινοβουλίων. Η εκλογή του ΕΚ με άμεση ψηφοφορία διέρρηξε τους δεσμούς αυτούς. Για μια δεκαετία περίπου έπαψαν να διατηρούν οποιεσδήποτε σχέσεις. Η ανάγκη αποκατάστασης αυτών των σχέσεων άρχισε να γίνεται αισθητή μετά το 1989: διεξήχθησαν συνομιλίες και ξεκίνησε η δημιουργία νέων δεσμών για την αντικατάσταση των αρχικών οργανικών δεσμών. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ συνέβαλε σε αυτό, αφιερώνοντας δύο «δηλώσεις» (αριθ. 13 και 14) στο θέμα αυτό, οι οποίες προέβλεπαν συγκεκριμένα τα εξής:

- τη δέουσα αναγνώριση του ρόλου των εθνικών κοινοβουλίων στο πλαίσιο της λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρέπει να ενημερώνονται από τις αντίστοιχες κυβερνήσεις τους σχετικά με τις νομοθετικές προτάσεις της ΕΕ «σε εύθετο χρόνο» και να πραγματοποιούν, εάν είναι αναγκαίο, κοινές διασκέψεις)·
- στενότερη συνεργασία μεταξύ του ΕΚ και των εθνικών κοινοβουλίων μέσω της εντατικοποίησης των επαφών, της ανταλλαγής πληροφοριών, της διοργάνωσης τακτικών συναντήσεων και, ενδεχομένως, της παροχής αμοιβαίων διευκολύνσεων.

Επίσης, τα εθνικά κοινοβούλια απέκτησαν προοδευτικά έλεγχο επί των ενεργειών των κυβερνήσεών τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ως αποτέλεσμα είτε συνταγματικών μεταρρυθμίσεων είτε κυβερνητικών δεσμεύσεων είτε αλλαγών των μεθόδων λειτουργίας τους, καθώς και ως αποτέλεσμα ερμηνείας που έδωσαν τα συνταγματικά δικαστήρια ορισμένων κρατών μελών στους εθνικούς συνταγματικούς κανόνες. Οι αρμόδιες επί ευρωπαϊκών θεμάτων κοινοβουλευτικές επιτροπές τους διαδραμάτισαν μείζονα ρόλο στην εξέλιξη αυτή σε συνεργασία και με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Το πρωτόκολλο σχετικά με τον ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη του Άμστερνταμ, ενθάρρυνε τη μεγαλύτερη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων στις δραστηριότητες της ΕΕ και προέβλεπε προς τον σκοπό αυτό την ταχεία διαβίβαση των εγγράφων διαβούλευσης και των νομοθετικών προτάσεων, ώστε τα εθνικά κοινοβούλια να μπορούν να εξετάζουν τις προτάσεις αυτές πριν ληφθεί απόφαση από το Συμβούλιο. Τα εθνικά κοινοβούλια διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο κατά τις συζητήσεις της Συνέλευσης σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης (1.1.4), στο πλαίσιο της οποίας αποτέλεσαν μάλιστα το θέμα μίας εκ των 11 ομάδων εργασίας. Τον Μάιο του 2006 η Επιτροπή συμφώνησε να διαβιβάζει στα εθνικά κοινοβούλια όλες τις νέες προτάσεις και τα έγγραφα διαβούλευσης. Με τη συνθήκη της Λισαβόνας αυτός ο «πολιτικός διάλογος» κατέστη νομική απαίτηση για την Επιτροπή. Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει ευρύτερο δικαίωμα ενημέρωσης των εθνικών κοινοβουλίων εκ μέρους των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, αφού υποχρεώνει τα τελευταία να διαβιβάζουν στα εθνικά κοινοβούλια όλα τα σχέδια νομοθετικών πράξεων καθώς και τις αιτήσεις προσχώρησης στην Ένωση. Η Συνθήκη της Λισαβόνας ενίσχυσε περαιτέρω τον ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στις διαδικασίες αναθεώρησης των Συνθηκών καθώς και στους μηχανισμούς αξιολόγησης για την εφαρμογή των πολιτικών της ΕΕ στους τομείς της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης. Επισημοποίησε, επίσης, τη διακοινοβουλευτική συνεργασία

μεταξύ των εθνικών κοινοβουλίων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σύμφωνα με το πρωτόκολλο σχετικά με τον ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στην ΕΕ.

Επιπλέον, η Συνθήκη της Λισαβόνας ενίσχυσε σημαντικά το ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στη νομοθετική διαδικασία της ΕΕ, εισάγοντας ένα μηχανισμό έγκαιρης προειδοποίησης (EWM), δηλαδή έναν μηχανισμό που επιτρέπει στα εθνικά κοινοβούλια να ελέγχουν κατά πόσο οι νομοθετικές προτάσεις συνάδουν με την αρχή της επικουρικότητας (πρωτόκολλα αριθ. 1 σχετικά με τον ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αριθ. 2 σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας). Εντός οκτώ εβδομάδων από την ημερομηνία διαβίβασης ενός σχεδίου νομοθετικής πράξης, τα εθνικά κοινοβούλια δύνανται να αποστείλουν στους προέδρους του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής αιτιολογημένη γνώμη, στην οποία θα αναφέρουν τους λόγους για τους οποίους θεωρούν ότι η εν λόγω πράξη δεν συμμορφούται με την αρχή της επικουρικότητας. Μια πλειοψηφία των νομοθετικών σωμάτων έχει τη δυνατότητα να ανακόπτει τις νομοθετικές προτάσεις. Ωστόσο, η τελική απόφαση εναπόκειται στη νομοθετική αρχή (το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο) (1.2.2). Ο μηχανισμός αυτός έχει ενεργοποιηθεί τρεις φορές από τότε που η Συνθήκη της Λισαβόνας τέθηκε σε ισχύ: τον Μάιο του 2012, ως απάντηση στην πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την άσκηση του δικαιώματος ανάληψης συλλογικής δράσης στο πλαίσιο της ελευθερίας εγκατάστασης και της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών («Monti II»)[¹], τον Οκτώβριο του 2013, στην περίπτωση της πρότασης κανονισμού για τη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας[²], και τον Μάιο του 2016 στην περίπτωση της [αναθεώρησης της οδηγίας σχετικά με την απόσπαση των εργαζομένων](#)[³]. Η Συνθήκη περιλαμβάνει επίσης νέα άρθρα που αποσαφηνίζουν το ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στο πλαίσιο της νέας θεσμικής δομής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρα 10 και 12 της ΣΕΕ).

Από την έναρξη της κρίσης του δημόσιου χρέους στην ΕΕ, τον Μάρτιο του 2010, ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων της ευρωζώνης κατά την κύρωση των πακέτων διάσωσης ή την τροποποίησή τους αναδεικνύει τη σημασία της στενής συνεργασίας και της μόνιμης ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ αυτών και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η Συνθήκη για τη σταθερότητα, τον συντονισμό και τη διακυβέρνηση στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση, που τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2013, προβλέπει στο άρθρο 13 ειδική συνεργασία μεταξύ των εθνικών κοινοβουλίων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την άσκηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου όσον αφορά την οικονομική και χρηματοπιστωτική διακυβέρνηση.

[1] Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την άσκηση του δικαιώματος ανάληψης συλλογικής δράσης στο πλαίσιο της ελευθερίας εγκατάστασης και της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών (COM(2012)0130).

[2] Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (COM(2013)0534).

[3] Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 96/71/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών (COM(2016)0128).

Επιτεύγματα: τα όργανα συνεργασίας

A. Διασκέψεις των προέδρων των κοινοβουλευτικών συνελεύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μετά τις συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν το 1963 και το 1973, οι διασκέψεις αυτές καθιερώθηκαν ως θεσμός από το 1981. Οι διασκέψεις αυτές, στις οποίες συμμετέχουν οι πρόεδροι των εθνικών κοινοβουλίων και ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αρχικά διεξάγονταν ανά διετία. Προετοιμάζονται από συναντήσεις των γενικών γραμματέων και στο πλαίσιό τους εξετάζονται ενδελεχώς συγκεκριμένα ζητήματα που αφορούν τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών κοινοβουλίων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Κατά τα τελευταία έτη, οι πρόεδροι πραγματοποιούν ετήσιες συναντήσεις. Από το 1995 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διατηρεί στενές σχέσεις με τα κοινοβούλια των συνδεδεμένων και των υπό ένταξη χωρών. Κατά τις τακτικές συναντήσεις τους, οι πρόεδροι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των κοινοβουλίων αυτών συζητούν σχετικά με τις ενταξιακές στρατηγικές και άλλα επίκαιρα ζητήματα.

B. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Έρευνας και Κοινοβουλευτικής Τεκμηρίωσης

Η «μεγάλη Διάσκεψη» της Βιέννης, το 1977, δημιούργησε το Ευρωπαϊκό Κέντρο Έρευνας και Κοινοβουλευτικής Τεκμηρίωσης (ECPRD). Πρόκειται για ένα δίκτυο υπηρεσιών τεκμηρίωσης και έρευνας μεταξύ των οποίων υπάρχει στενή συνεργασία με σκοπό τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην πληροφόρηση (συμπεριλαμβανομένων των εθνικών και ευρωπαϊκών βάσεων δεδομένων) καθώς και τον συντονισμό της έρευνας προς αποφυγή τυχόν επικαλύψεων. Το κέντρο συγκεντρώνει και διαδίδει μελέτες και έχει δημιουργήσει έναν ιστότοπο, ο οποίος αποσκοπεί στη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών. Ο κατάλογός του διευκολύνει τις επαφές μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών έρευνας των κοινοβουλίων που αποτελούν μέλη του. Η διεύθυνση του κέντρου έχει ανατεθεί από κοινού στο ΕΚ και στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης. Περιλαμβάνει τα κοινοβούλια των κρατών μελών της ΕΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης και οι υπηρεσίες του μπορούν επίσης να χρησιμοποιούνται από κοινοβούλια κρατών που έχουν καθεστώς παρατηρητή στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Γ. Διάσκεψη των κοινοβουλίων της Κοινότητας

Η ιδέα υλοποιήθηκε στη Ρώμη το 1990, με την ονομασία «Ευρωπαϊκή Συνέλευση». Το θέμα της Διάσκεψης ήταν «Το μέλλον της Κοινότητας και οι συνέπειες των προτάσεων περί Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και περί πολιτικής Ένωσης για την Κοινότητα και για τα κράτη μέλη, και ειδικότερα ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου» και συμμετείχαν σε αυτήν 258 άτομα (173 από τα εθνικά κοινοβούλια και 85 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο). Μέχρι σήμερα δεν έχει δοθεί συνέχεια σε αυτήν την πρωτοβουλία.

Δ. Διάσκεψη των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Ευρωπαϊκών Υποθέσεων των Κοινοβουλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης — COSAC

Η διάσκεψη αυτή, που οφείλεται σε πρόταση του προέδρου της Γαλλικής Εθνοσυνέλευσης, συγκεντρώνει κάθε έξι μήνες, από το 1989 και έκτοτε, τα εξειδικευμένα σε ενωσιακά θέματα όργανα των εθνικών κοινοβουλίων και βουλευτές

του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Κατά τις συνεδριάσεις της, κάθε κοινοβούλιο εκπροσωπείται από έξι μέλη. Κάθε διάσκεψη συγκαλείται από το κοινοβούλιο της χώρας που ασκεί την προεδρία της ΕΕ, προπαρασκευάζεται από κοινού από το ΕΚ και από τα κοινοβούλια της προεδρικής «τρίοικας» και εξετάζει διάφορα μείζονα θέματα που αφορούν την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Η COSAC δεν είναι όργανο λήψης αποφάσεων αλλά μάλλον όργανο διαβούλευσης και κοινοβουλευτικού συντονισμού, το οποίο υιοθετεί θέσεις με συναινετικό τρόπο. Το πρωτόκολλο σχετικά με τον ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζει ειδικότερα ότι η COSAC μπορεί να υποβάλλει οποιαδήποτε εισήγηση κρίνει σκόπιμη ενώπιον των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Ωστόσο, οι εισηγήσεις της COSAC δεν δεσμεύουν με κανένα τρόπο τα εθνικά κοινοβούλια ούτε προδικάζουν τη θέση τους.

Ε. Μικτές κοινοβουλευτικές συναντήσεις

Μετά την εμπειρία της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης, οι βουλευτές τόσο από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσο και τα εθνικά κοινοβούλια σκέφτηκαν ότι θα ήταν χρήσιμο να δημιουργηθεί ένα μόνιμο όργανο πολιτικής συνεργασίας για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων θεμάτων. Επομένως, οι βουλευτές του ΕΚ και οι εθνικοί βουλευτές συνέρχονται από το 2005 στο πλαίσιο μικτών κοινοβουλευτικών συναντήσεων με σκοπό την εξέταση των σημαντικών ζητημάτων που επηρεάζουν τα κοινοβούλια κατά τις διαδικασίες της χάραξης πολιτικών της ΕΕ και της δημιουργίας θεσμικών δομών.

ΣΤ. Άλλα μέσα συνεργασίας

Οι περισσότερες μόνιμες επιτροπές του ΕΚ διαβουλεύονται με τις αντίστοιχες επιτροπές σε εθνικό επίπεδο μέσω διμερών ή πολυμερών συναντήσεων και μέσω επισκέψεων που πραγματοποιούν οι πρόεδροί τους ή οι εισηγητές τους.

Οι επαφές των πολιτικών ομάδων του ΕΚ με τις αντίστοιχες των εθνικών κοινοβουλίων αναπτύσσονται σε διάφορους βαθμούς, ανάλογα με το ενδιαφερόμενο κόμμα ή την ενδιαφερόμενη χώρα.

Η διοικητική συνεργασία πραγματοποιείται ιδίως με τη μορφή πρακτικής άσκησης (stage) στις υπηρεσίες του ΕΚ και μέσω ανταλλαγών υπαλλήλων. Τα γραφεία των περισσότερων αντιπροσώπων των εθνικών κοινοβουλίων βρίσκονται εντός του κτιρίου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που στεγάζει τη Διεύθυνση Σχέσεων με τα Εθνικά Κοινοβούλια. Η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις κοινοβουλευτικές εργασίες, ιδίως στον νομοθετικό τομέα, αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία, ιδίως μέσω της χρήσης σύγχρονων τεχνολογιών της πληροφορίας, όπως το διαδικτυακό δίκτυο δεδομένων και επικοινωνίας IPEX, το οποίο υποστηρίζεται από μία ηλεκτρονική πλατφόρμα ανταλλαγής δεδομένων και επικοινωνίας (<http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/home/home.do?appLng=EL>)).

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Στις 19 Απριλίου 2018, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσε [ψήφισμα για την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης σχετικά με τα εθνικά κοινοβούλια](#)^[4], στο οποίο επισημαίνεται ότι τα εθνικά κοινοβούλια βελτιώνουν την καλή συνταγματική λειτουργία

[4]Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 19ης Απριλίου 2018 για την εφαρμογή των διατάξεων των Συνθηκών σχετικά με τα εθνικά κοινοβούλια ([2016/2149\(INI\)](#)) ([P8_TA\(2018\)0186](#)).

της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συμβάλλουν ενεργά σε αυτή, ενισχύοντας, έτσι, την πολυφωνία και τη δημοκρατική νομιμοποίηση. Αναγνωρίζει, επίσης, ότι η υποχρέωση λογοδοσίας των εθνικών κυβερνήσεων έναντι των εθνικών κοινοβουλίων εξακολουθεί να αποτελεί τον «ακρογωνιαίο λίθο του ρόλου των εθνικών κοινοβουλευτικών σωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση». Ενώ το ΕΚ αναγνωρίζει το γεγονός ότι το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης έχει χρησιμοποιηθεί ελάχιστες φορές από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, πιστεύει ότι θα μπορούσε να μεταρρυθμιστεί εντός του ισχύοντος πλαισίου των Συνθηκών. Στο πλαίσιο αυτό, καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εφαρμόσει «τεχνική προθεσμία κοινοποίησης» προκειμένου να χορηγείται επιπλέον χρόνος μεταξύ της ημερομηνίας παραλαβής των σχεδίων νομοθετικών πράξεων από τα εθνικά κοινοβούλια και της ημερομηνίας έναρξης της προθεσμίας των οκτώ εβδομάδων. Επιπλέον, το ΕΚ υποστηρίζει τη δυνατότητα των εθνικών κοινοβουλίων να υποβάλλουν εποικοδομητικές προτάσεις στην Επιτροπή, προκειμένου να ασκούν θετική επιρροή στον ευρωπαϊκό διάλογο και στην εξουσία πρωτοβουλίας της Επιτροπής. Τέλος, διατυπώνει ορισμένες προτάσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση των υφιστάμενων μέσων συνεργασίας μεταξύ του ΕΚ και των εθνικών κοινοβουλίων.

Eeva Pavy
02/2020

